

Länsstyrelsen
Västra Götaland

December 2021

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0520169 Labbera*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget "Skyddad natur". Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0520169 Labbera

Kommun: Härryda

Områdets totala areal: 22,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2021-09-28

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2021-12-20

Markägarförhållanden:

Hela området ägs av kommunen.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9070 - Trädklädd betesmark

9110 - Näringsfattig bokskog

9160 - Näringsrik ekskog

9190 - Näringsfattig ekskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Labbera är de prioriterade bevarandevärdena ädellövskogarna som har höga naturvärden knutna till ek- och bokskogarna.

Motivering: Halvön Labbera i Rådasjön har flera värdefulla biotoper med rödlistade och sällsynta arter. Den långa kontinuiteten av ädellövskog har skapat en rik kryptogam- och svampflora med många ovanliga arter.

Prioriterade åtgärder: Friställande av grova, spärrgreniga gamla träd, främst ekar är prioriterat.

Hålla efter inträngande gran i ädellövskogarna samt eventuella invasiva arter. Parkslide är en invasiv art som finns noterad i det nordöstra området (tidigare betesmark), enligt Artportalen.

Beskrivning av området

Labbera utgör en halvö i Rådasjön och ingår i Rådasjöns naturreservat. Rådasjön ligger inom södra lövskogsregionen och omges av relativt omfattande lövskogar. En stor del av Labberahalvön består av ekdominerad skog med inslag av gammal bok och tall samt björk, ask, al, asp och gran. Området har lång skoglig kontinuitet. Bete, som numer upphört, har förekommit i nästan hela området och hållit skogen mer öppen. I den sydöstra delen av området finns näringsrik ekskog med relativt stort inslag av bok, väster om denna förekommer en parkartad drygt 200-årig bokskog med få inslag av ek. I sydväst har hedekskog bildats på mager och sluttande mark. Halvöns nordvästra del utmärks av stup och blockig mark med ekskog. I norr finns en rikare lövskog på sluttningen varav en stor del är ungskog som växt upp efter en kraftig storm. Här finns även ek-hasselkog, en planterad men värdefull och gammal grandunge samt värdefull lövblandskog och partier med alsumpskog. Lövblandskogen är rik på hasselbuketter med inslag av grova ekar, apel, säl, körsbär m.fl. lövträdsarter. Detta delområde har betats under senare tid men betet upphörde 2016 p.g.a. risk för smittspridning av *cryptosporidium* från boskapens fekalier till dricksvattentäkten Rådasjön. För att höja fodervärdet för djuren sambetades skogspartiet med den sankastrandängen i nordöst.

Det mesta av skogen på Labberas udde är klassad som nyckelbiotop. Till biotopkaraktärerna hör kulturhistoriska värden, stengärdesgårdar, spärrgreniga grova träd och värdefull kryptogamflora. Av förekommande trädslag är ek det vanligaste (ca 50%), andra trädslag är björk, klibbal, bok och hassel, där finns även inslag av skogslind, säl, apel, fågelbär, gran och rönn. I skogarna finns bland annat gammal hassel, död ved, ekar med mulm, lodytor och rik förekomst av vedsvamp och tickor. Den östra delen av Natura 2000-området som inte ingår i nyckelbiotopen ingår istället i ett regionalt värdefullt odlingslandskap (Råda säteri). Lövskogarna i området bedömdes i lövskogsinventeringen ha höga eller mycket höga naturvärden (klass 1 och 2).

Området är väl undersökt och inventerat. I Artportalen finns från senare år noterat förekomster av många olika växt- och djurgrupper, bland annat en rik förekomst av olika fjärilsarter; ett 40-tal olika skalbaggsarter; ca 10 arter spindeldjur, sex arter halvvingar, fem sländarter, ca fyra arter tvåvingar samt ca ett 30-tal olika arter storsvampar. I området och kring säteriet har åtta olika fladdermusarter noterats vid inventeringar under 2013. Följande funna arter (utom vattenfladdermus) är Natura 2000-arter: brunlångöra, fransfladdermus (rödlistad sårbar, VU), gråskimlig fladdermus, större brunfladdermus, mindre brunfladdermus (akut hotad, CR), nordfladdermus och vattenfladdermus. Samtliga fladdermusarter är fridlysta. Andra fridlysta arter i området är skogsödlan och mindre vattensalamander, som båda är funna vid några tillfällen under senare år inte långt från ruinen som ligger ungefär mitt på halvöns udde. Vid den södra strandlinjen står ett antal grova och gamla klibbalar i vilka man har hittat skalbaggsarna orange rödrock och *Phloeophagus thomsoni* (rödlistad nära hotad, NT). I området förekommer också den rödlistade arten mindre hackspett (nära hotad NT), i övrigt kan nämnas fåglarna korp, taltrast och större hackspett som alla häckar på Labbera vissa år.

Berggrunden består av ådrig ögongnejs med inslag av amfibolit som berikar jordmånen. Död ved förekommer sparsamt. Det kulturhistoriskt värdefulla landskapet kring Råda säteri inklusive Labbera-halvön och Rådasjön ska också bevaras då det har stora värden och är av stor betydelse för friluftslivet och allmänhetens möjligheter till naturupplevelser.

Utvecklingsmark: På den norra delen av halvön finns en dunge med planterad gran som enligt skötselplanen för naturreservatet ska lämnas för fri utveckling. På stubbar och murkna stammar av gran förekommer här bland annat den rödlistade arten gransotdyna (*Camarops tubulina*) (nära

hotad, NT). I området finns även några mindre vanliga markmossor och Göteborgs universitet bedriver biologisk forskning inom området. Grandungen har utvecklingsmålet Natura 2000-naturtypen taiga (9010). Arealen utvecklingsmark är 0,76 hektar.

Bevarandemål

Målet är att ekskogen och bokskogen och dess arter ska finnas kvar i nuvarande mängd eller öka. Uppföljningsbara mål finns under naturtypsrubrikerna.

Vad kan påverka negativt

- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk är ett hot mot gynnsam bevarandestatus, men är inte aktuellt då hela området omfattas av naturreservat.
- Invandrande gran kan konkurrera. I ekskogarna är även invandrande bok ett hot mot gynnsam bevarandestatus eftersom den är mer konkurrenskraftig än ek.
- Igenväxning i ekdominerade miljöer med ljus- och värmekrävande arter kan vara ett hot lokalt, då miljön blir mer sluten än tidigare. Insprängda jätteträd, eller i övrigt mycket gamla träd (främst ek), kan ta skada av ökad beskuggning och därmed få en förkortad livslängd, om andra träd tillåts växa upp i kronorna. Även grova hasselbuketter kan skuggas ihjäl av uppväxande träd då de är dåliga på att ljuskonkurrera med ett slutet trädsikt.
- Labbera ligger i vindriktningen från Göteborg, vilket gör området utsatt för luftföroreningar. Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar, kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar. Ett ökat kvävenedfall liksom eventuell gödning från intilliggande hästhagar kan också förändra artsammansättningen. I delar av landet kan även sur nederbörd påverka förutsättningarna för många arter.
- Hela området samt sjön är känsligt för tillförsel av nitrat ("nitratkänsligt område").

Följande är reglerat i föreskrifterna för Rådasjöns naturreservat, och utgör därför inte något hot mot området:

- uppföra byggnad eller liknande.
- uppföra mast eller antenn.
- anlägga ny körväg.
- spränga, schakta, muddra, tippa, utfylla, bedriva täkt eller anordna upplag.
- dika eller dämna.
- ta bort eller skada stengärdesgårdar, odlingsrösen och kulturhistoriska lämningar.
- skada eller bortföra döda stående eller liggande träd eller träddelar.
- slutavverka, gallra, röja eller utföra skogsvårdsåtgärder.
- sprida gödsel eller kemiska bekämpningsmedel.
- framför motordrivet fordon på naturmark.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd:

- Hela området är skyddat som naturreservat (Rådasjön) genom Härryda kommuns beslut den 13 december 2004.
- Strandskydd; strandnära delar ligger inom strandskyddszon för Rådasjön. Strandskyddszonen är 100 meter bred.

- Hela området ingår i ett yttre vattenskyddsområde. Rådasjön utgör dricksvattentäkt för bland annat Mölndals kommun.

Skötsel:

- Skötseln följer i stort antagen skötselplan för naturreservatet Rådasjön vilket innebär att skogarna i huvudsak lämnas till fri utveckling. Gamla, grova träd med vid krona hålls fria från igenväxning och skuggande vegetation.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**9070 - Trädklädd betesmark**

Areal: 2,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen bör utgå då bete i området inte längre är tillåtet. Området har klassats om till blandskog (9905).

Länsstyrelsen kommer föreslå att naturtypen 9070 tas bort/rapporteras bort från området då nästa tillfälle för uppdatering av Natura 2000-områdena ges.

9110 - Näringsfattig bokskog

Areal: 2,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I objektets sydöstra del ligger denna drygt 200-åriga bokskog med lång skoglig kontinuitet. Den avgränsas av hedekskog i väster samt öppen betad mark i norr. Öster- och söderut, utanför naturtypens gränser, är andelen ek större och vid strandlinjen står grova klibbalar. Herrgården Råda säteris huvudbyggnader ligger strax öster om området och i väster rinner en liten bäck. Bok planterades troligen på 1800-talet och dominerar nu objektet. I kanten av området löper en stenvmur och området korsas av en mindre strövstig.

Ett antal grova bokar förekommer varav flera är vidkroniga, vilket gör dem känsliga för igenväxning. Bokarna är högväxta och ibland flerstammiga. Förutom bok finns även en hel del gammal ek i trädskiktet. Buskskiktet som mestadels består av hassel är mycket glest. I fältskiktet växer olika ris, karaktärsarterna ekorrhör, kruståtel och cypressfläta samt andra arter med låga krav på näring och ljus. En typisk art är mussellav som växer på ekar nära stranden. Fågelarten stenkäck påträffas ibland och sydkvastmossa förekommer på stenblock. Sedan tidigare är noterat förekomst av de rödlistade arterna är oxtungssvamp (nära hotad, NT) och korallticka (NT). I bokskogen finns 8 jätteträd av bok med omkretsar mellan 314 - 475 cm.

Generell beskrivning av naturtypen: Bokskog på sur podsolerad jord som är torr till frisk. Trädskiktets kronträckningsgrad är mellan 30 - 100% och bok utgör minst 50%. Inslag av andra trädslag kan förekomma. Skogen ska vara eller i nära framtid kunna bli naturskog och vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen ska finnas. Fältskiktet saknas helt eller är glest med kruståtel, vitfryle, örnbräken och blåbär. Skogen har ofta ett mäktigt förnalager av ofullständigt nedbrutna boklöv. En väl utvecklad och artrik epifytflora av främst lavar kan förekomma. Typiska arter: fällmossa, guldockmossa, platt fjädermossa, lunglav, bokkantlav, skriftklotterlav, havstulpanlav m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Näringsfattig bokskog (9110) ska vara minst 2,2 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga och naturliga processer, t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Hydrologin och näringsstatusen ska vara naturlig och ostörd. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: bok, allmänt-rikligt förekommande; ek och hassel, enstaka förekommande. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd med grov bark med skador och håligheter; levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Gran, buskar och sly/ungräd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas. Typiska lav- och mossarter ska ha tämligen allmän förekomst.

Negativ påverkan

Se Negativ påverkan på områdesnivå. Naturtyperna bedöms kunna påverkas negativt av samma faktorer.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt skötselplanen för naturreservatet, d.v.s. fri utveckling förutom viss gallring vid sjökanten där alar dominerar. Genom gallringarna i strandkanten friställs grova alar som är viktiga för överlevnaden av insektfaunan.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är icke gynnsamt.

Tillräcklig mängd död ved saknas, med tiden och med fri utveckling kommer mängden död ved att öka och naturtypen så småningom nå gynnsamt bevarandetillstånd. Eventuellt skulle friställande av ett par gamla, vidkroniga ekar vara värdefullt för området.

9160 - Näringsrik ekskog

Areal: 4,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Näringsrik ekskog finns dels på nordvästra sidan (yttre delen) av halvön och dels i ett långsträckt område mellan bokskogen och säteriet utmed sjön på halvöns sydsida. På den yttre delen av Labbera dominerar ek med ett visst inslag av bok och tall. I den södra ekskogen närmare säteriet utgör bok ett betydande inslag i ekskogen, där förekommer även några lindar.

Yttre delen av halvön Labbera, uddens nordvästsida

Slutningen på uddens norra del är bördigare än övrig mark inom området. Denna del betades på 1700-talet, men har sedan växt igen med skog. Strax norr om hästhagens nordvästra hörn, i lä av höjden, har det bildats en rikare ek-hasselskog med flera gamla hasselbuketter. I väster nedanför stupen är terrängen blockig. Längs sjön i norr finns flera grova och gamla ekar. Lågor och högstubbar förekommer sparsamt. I enstaka ekar finns även håligheter med mulm. Typiska arter som tidigare noterats förekomma (Ahlén 2002) är lunglav (nära hotad NT), havstulpanlav, klippfrullania, fällmossa, guldlockmossa, platt fjädermossa, krusig ulota, brödmärgsticka (NT), rostticka och rutsinn (NT). Karaktärsart är bl.a. skogsbingel. I branten på uddens nordvästsida har flera andra rödlistade lavar och svampar hittats, dessa är bl.a. dvärgbägarlav (NT), oxtungsvamp (NT) och korallticka (NT). Ibland påträffas även mindre hackspett (NT) och stenknäck och enligt Artportalen häckar korp och större hackspett vissa år i detta område.

Ekskogen på halvöns södra sida

Ekskogen på sydsidan har ganska stort inslag av bok och fältskiktet är artfattigt men hyser en rik svampflora. Tidigare funna svamparter är bl.a. oxtungsvamp, korallticka och opalkrös (Ahlén 2002) samt porlinsksivling (*Oudemansiella mucida*) och gallkremla (*Russula fellea*). I kanten av området löper en stenmur och det genomkorsas av en mindre strövstig. Närmast sjön växer alar och björkar. Några av dessa träd är grova och ihåliga och innehåller mulm. Här har flera intressanta skalbaggar hittats, bland annat orange rödrock. På ekar utefter stigen nära stranden växer den typiska arten mussellav. Andra för naturtypen typiska arter som förekommer i detta delområde är fällmossa, guldlockmossa och krusig ulota.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen förekommer på torr-fuktig jord, ofta mullrik brunjord. Den underliggande jordarten kan antingen bestå av lera, silt eller grövre, silikatrika jordarter. Naturtypen ligger ofta i sänkor, dalbottnar eller nära vattendrag och i dess miljöer kan gleyhorisonter förekomma i jordmånsprofilen. Krontäckningen är normalt 50 – 100% och ek/avenbok (tillsammans eller var för sig) utgör minst 50% av grundytan. Inslag av andra lövträd, ofta alm, ask, lind, lönn och hassel kan förekomma. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter för naturtypen är: murgröna, trolldruva, gulsippa, vätteros, fällmossa, guldlockmossa, platt fjädermossa, trädporella, grymig filtlav, havstulpanlav, rutsinn, rostticka m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Näringsrik ekskog (9160) ska vara minst 4,8 hektar.

Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara naturlig och ostörd.

Ädellövträd ska dominera skogen. Det ska finnas gamla träd och föryngring

av nya träd som efterträdare av följande träddarter: ek, allmänt-rikligt förekommande; hassel, tämligen allmänt förekommande; inslag av bok, ask, björk och al. Trädsnittet ska vara

olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd med grov bark med skador och håligheter; träd med hackspettsbohål; levande träd med döda träddeklar;

liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området.

För naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas. Typiska arter inom följande grupper ska förekomma tämligen allmänt: kärlväxter, lavar och mossor.

Negativ påverkan

Se Negativ påverkan på områdesnivå. Naturtyperna bedöms kunna påverkas negativt av samma faktorer.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt naturreservatets skötselplan, d.v.s. i huvudsak fri utveckling.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt i delområdet på nordvästra udden medan det är icke gynnsamt i de två andra delområdena. Med tiden och med lämplig skötsel kommer även dessa områden utveckla de naturvärden som återfinns i naturskogar, bland annat t.ex. riklig mängd död ved.

Den sammanvägda bedömningen för naturtypens bevarandetillstånd i Natura 2000-området bedöms vara icke gynnsamt.

9190 - Näringsfattig ekskog

Areal: 7,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Labberahalvöns yttre syd- och sydvästsluttning består av vindpåverkad hedekskog med ett visst inslag av bok och gammal tall. Området var betat på 1700-talet, men har sedan dess växt igen med skog. Delar av objektets mer utsatta partier är s.k. krattskog vilket innebär att träden är senvuxna, låga och knotiga. I skyddade lägen är skogen mer högvuxen med inslag av bok och enstaka granar. Vid stranden förekommer pors. Död ved i form av torrträd, lågor och grova döda grenar förekommer sparsamt. Några ekar är ihåliga och i enstaka av dessa träd finns mulm. Karaktärsarter som förekommer är ek, rönn och kruståtel. Typiska arter som förekommer är vildkaprifol, ängskovall, blåbär, liljekonvalj, fällmossa, klippfrullania, lunglav, havstulpanlav, skriftlav, grynig lundlav, rostfläck, barkkornlav, musselav, guldlockmossa, plattfjädermossa och rutskinn (rödlistad nära hotad, NT). Även de rödlistade arterna oxtungsvamp och korallticka (båda NT) har påträffats på ek.

Generell beskrivning av naturtypen: Ekskog på näringsfattiga sura, sandiga och podsolerade jordar och morän som är torr-frisk, i vissa fall blöt. Trädsiktets krontäckningsgrad är mellan 30 - 100% och domineras av ek. Ibland är träden senvuxna, låga och knotiga och kan bilda så kallad krattekskog. Skogen ska vara eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog. Det ska finnas gamla träd, död ved och skogen ska vara i ett sent eller relativt sent successionsstadium. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter är murgröna, vildkaprifol, ekorrbär, fällmossa, guldlockmossa, trädporella, glansfläck, rostfläck, almlav, grynig filtlav, lunglav, bårdlav, rutskinn, ekskinn m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Näringsfattig ekskog (9190) vara minst 7,2 ha.

Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, stormfällning eller bete ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ek ska vara dominera skogen. Det ska finnas gamla ekar och föryngring av ek som efterträdare till de gamla träden. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd med grov bark med skador och håligheter; levande träd med döda träddeklar; liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas i området. Typiska arter av kärlväxter, mossor, lavar och svampar ska förekomma tämligen allmänt.

Negativ påverkan

Se Negativ påverkan på områdesnivå. Naturtyperna bedöms kunna påverkas negativt av samma faktorer.

Bevarandeåtgärder

- Skötsel enligt naturreservatets skötselplan, d.v.s. i huvudsak fri utveckling.
- Om behov finns kan död ved skapas genom att träd fälls för att bilda lågor.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

Inga större ingrepp har skett i objektet. Så länge den fria utvecklingen får fortgå kommer bevarandetillståndet att vara gott.

Dokumentation

Ahlén, J. 2002. Underlag inför bildande av Rådasjöns naturreservat - Kompletterande naturinventering och förslag till skötsel. Naturcentrum AB / Härryda kommun.

Andersson, L. Löfgren, R. 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Naturvårdsverket.

Appelqvist, T. Bengtson, O. 1992. Områden med värdefull moss- och lavflora i Härryda kommun, Miljö- och hälsoskyddskontoret, Härryda kommun. Miljö & Hälsa 1992:1.

Artdatabanken, SLU. Rödlistan 2015, sammanställning av arters status (utdöenderisk) i Sverige.

ArtDatabanken SLU. Artportalen. www.artportalen.se. Uttag 2018-03

Bergil, C. m.fl. 1987. Remissupplaga av värden och anspråk kring Rådasjön, Härryda kommun.

Bohlin, J. 1992. Värdefull natur i Härryda kommun. Miljö- och hälsoskyddskontoret, Härryda kommun. Miljö & Hälsa 1992:2

Envall, K. 1986. Inventering av ädellövskog, Härryda kommun. Naturinventeringar i Göteborgs och Bohus län. Länsstyrelsen, naturvårdsenheten. 1986:3.

Envall, K., Smålander, A. 1992. Ängs- och hagmarksinventering, Härryda kommun. Länsstyrelsen Göteborgs- och Bohuslän. Miljövårdsrapport 1992:1.

Fredricson, K. 1993. Skötselplan för tätortsnära naturområden i Härryda kommun. Miljö- och hälsoskyddskontoret, Härryda kommun. Miljö & hälsa 1993:2.

Hultengren, S., Olsson K., m.fl. 1995. Värdefulla odlingslandskap i Göteborgs- och Bohuslän, bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohuslän. 1995:21.

Härryda kommun, dnr 1999.219/430, Mölndals kommun, dnr 537/1999 432, Rådasjöns naturreservat, beslutshandling 2004-06-17 samt skötselplan och skötselplanekarta.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/.

Remissomgång för naturvårdsplaneringen inom Göteborgsregionen, Härryda. Göteborgs kommunalförbund. 1997.

Rådasjön. Fisket och vattenbruket, Härryda kommun. Fiskenämden i Göteborgs – och Bohuslän. 1990.

Bilagor

Kartor:

1. Natura 2000-områdets avgränsning, beslutskarta.
2. Naturtypskarta

Natura 2000-naturtypskarta, Labbera SE0520169, Härryda kommun

9110 - Näringsfattig bokskog	Natura 2000 Habitatdirektivet
9160 - Näringsrik ekskog	
9190 - Näringsfattig ekskog	
Utvecklingsmark	

Ruinen ligger rakt väster om åkermarken, vid stig (ej i N2000-naturtyp),

Skala (i A4): 1:6 000

